

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/I. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Nedelna letna 60 Din za inozemstvo 80 Din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list s članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davek posebe. Pošt. ček. rač. 11.153. Telefon 3112

Povišanje naših prejemkov

Vse od onega usodnega dne pred dobrih dvema letoma, ko so bili reducirani prejemki državnim uslužbencem, se je začelo za nas življenje polno težkoč in skrbi, ki se je stopnjevalo z naraščajočo draginjno čisto v brezupen gmotni položaj stotisočev družinskih članov državnega uradništva. Skrčenje plač je postalo zaradi povišanja cen še usodnejše. Naraščajoči dolgovi v uradniških družinah so začeli izpodkopavati njihovo fizično in moralno zdravje.

Dve zadnji leti, ki pomenita na ta način anticipatno finančno obremenitev uradništva še za celo vrsto let naprej, sta bili izpolnjeni po naših stanovskih organizacijah z neštevilnimi prošnjami in nujnimi pozivi, da bi se nam z vrnitvijo vzpostavil prejšnji položaj ter s primerno regulacijo draginskih doklad paraliziral draginji primerno pogubonosni udarec tega posrednega znižanja naših prejemkov.

Dosledno nastalemu novemu gmotnemu položaju je zahtevalo uradništvo, da se mu zvišajo prejemki na eksistenčni minimum, da se vrnejo draginske doklade za otroke, da se ukinejo vse uzakonjene razlike med neporočeno in poročeno državno uslužbenko ter se skladno s tem vrnejo poročenim državnim uslužbenkam polne osebne doklade.

Če upoštevamo dejstvo, da so se v zadnjih treh letih zvišale cene v trgovinah na debelo za celih 23 %, tako, da plačujemo vse svoje vsakdanje potrebščine v datajni trgovini najmanj za 30 % dražje ter da se zaznamuje razmeroma največja porast cen v zadnjem letu, to je od 1936. do 1937. leta, je iz tega razvidno, da so se gibale zahteve uradniških organizacij v resnici v najskromnejšem obsegu in da uradništvo v tem primeru gotovo ni pokazalo neuvrednosti napram državnemu finančnemu položaju.

S toliko večjo upravičenostjo je zato uradništvo lahko upalo — ter je tudi dejansko pričakovalo — da se bodo njegove skromne želje, ki pomenjajo v resnici le najnujnejši pogoj za vzdrževanje njegovih družin, upoštevale pri obetani vrnitvi odvzetih prejemkov.

Končno je dospel težko pričakovani dan. 7. oktobra smo ugledali polni upajočega drhtenja radostno vest o zvišanju uradniških plač. Povišanja da bo deležno v prvi vrsti nižje uradništvo.

Že naslednji dan je 200.000 državnih uradnikov Jugoslavije nestrpno računalo na podlagi svojih plačilnih tabel, kaj mu je prinesla vesela novica.

Naj navedemo tu nekaj rezultatov tega računanja, upoštevajoč pri tem prejemke za tretji draginski razred, t. j. za ogromno večino našega učiteljstva.

Povišanja so deležni le uradniki zadnjih šestih skupin. Vrnile so se jim osebne doklade, kar znaša po vrsti od pete do 10. skupine mesečno po: 120, 110, 100, 85, 85 in 85 din. Učiteljski pripravniki devete in desete skupine bodo prejeli odslej mesečno po 58, odnosno 69 din več osebne doklade.

Ti poviški pomenjajo celotno vrnitev odteglajev iz dveh let nazaj, tako da bodo prejeli samske osebe poslej neokrnjene svoje prejšnje plače.

Družinski očetje so izgubili na draginskih dokladah za otroke do treh otrok po 30 din za vsakega, za družine preko treh otrok pa po 20 din. Tudi te doklade se jim po zadnji uredbi vrnejo. Ne vrnejo se pa draginske doklade poročenim uradnikom za njihove žene, za katere so prejeli pred dvema letoma po 140 din mesečno.

Koliko smo na boljšem

Z odlokom ministrskega sveta o spremembah in dopolnitvah uredbe o osebnih in rodbinskih dokladah je določeno, da se zvišajo draginske doklade državnim uradnikom 5., 6., 7., 8., 9. in 10. skupine sledeče:

Uradniki 5. skupine so prejeli po letu 1935. v prvem razredu 520 din, v drugem 280 din in v tretjem 180 din mesečne draginske doklade. Sedaj se povečajo te doklade v prvem razredu na 650 din — več 130 din — v drugem razredu na 400 din — več 120 din — in v tretjem razredu 300 din — več 120 din.

Uradniki 6. skupine so prejeli v prvem razredu 580 din, v drugem 340 din in v tretjem 240 din mesečno. Sedaj so se zvišale draginske doklade v prvem razredu na 700 din — več 120 din — v drugem na 450 din — več 110 din — v tretjem pa na 350 din — več 110 din.

Uradniki 7. skupine so dobivali v prvem razredu 640 din, v drugem 400 din, a v tretjem 290 din. Draginske doklade so se zvišale v prvem razredu na 750 din — več 110 din —

v drugem na 500 din — več 100 din — in v tretjem na 400 din — več 110 din.

Uradniki 8., 9. in 10. skupine so prejeli v prvem razredu 680 din, v drugem 440 din in v tretjem 340 din. Doklade so se zvišale v prvem razredu na 775 din — več 95 din — v drugem na 525 din — več 85 din — in v tretjem na 425 din — več 85 din.

Pripravniki 9. skupine so prejeli doslej v prvem razredu 1211 din, v drugem 1016 dinarjev, v tretjem 907 din. Prejemki so se zvišali v prvem razredu na 1320 din — 109 din več, v drugem na 1070 din — 54 din več, a v tretjem na 970 din — 69 din več.

Na vsakega otroka vseh uslužbencev in upokojenec je določena doklada 140 din mesečno, a za ženo nobena.

Mesečne plače poročenih uradniških pripravnih in nagrade dnevničark se bodo uplaševale tako kot pred 1. oktobrom 1935, in sicer po uredbah iz leta 1934., št. 14.311/I. in 14.313/I. — Plače poročenih uradnic ostanejo nespremenjene.

Naše najaktualnejše zahteve

Vprašanje personalne prosvetne politike

Stališče učiteljskega združenja do prosvetne personalne politike je bilo precizirano že na sarajevski, novosadski in tudi na skopljanski glavni skupščini. Toda razmere se stalno spreminjajo, in prav sedaj nastopa trenutek, ko smatramo za nujno potrebno, ponovno naglasiti najvažnejše zahteve, ki jih naša organizacija postavlja kot načelo personalne prosvetne politike.

Povsem gotovo je, da sta doslej že mnogo trpela šola in učiteljstvo zaradi neurejenih razmer in zaradi tega, ker so se često predpostavljati strankarsko-politični interesi interesom šole in prosvete.

Ukinitev stalnosti ni zahtevala šola niti je ni zahtevalo učiteljstvo, pač pa povsem drugi razlogi. Toda pravilen razvoj in dvig našega šolstva potrebuje učitelja, ki se bo prav ves posvetil šoli, ki bo poznal vse razmere v svojem šolskem okolišču, učitelja, ki mu bo ljudstvo zaupalo. To je mogoče šele tedaj, če je učitelj stalen na svojem mestu, se vživi v vse razmere svojega službenega kraja, da tekom let izvede večji načrt šolskega prosvetnega in gospodarskega dela. Za tako delo je učitelju potrebno zadovoljstvo, potreben mu je duševni mir in občutek sigurnosti. Doslej se je delalo ravno narobe. Personalna prosvetna politika je bazirala na tem, da se je učiteljstvo strahovalo, čutilo se je nesigurno in nezadovoljno. Duševni nemir pa prav gotovo ne more biti podlaga sistematičnemu šolskemu delu, niti ne more biti pomočnik pri spoznavanju razmer v službenem kraju. Toda, če hoče učitelj pomagati ljudstvu pri njegovem prizadevanju za gospodarski dvig in pospeševati prosvetno delo, je neobhodno potrebno, da temeljito pozna svoj službeni kraj.

Edino potreba šole in prosvete, bi morala tvoriti podlago za objektivno in pravično personalno prosvetno politiko. Povsem jasno in razumljivo je, da se naše združenje ni moglo strinjati s pogrešnim gledanjem na učiteljevo delo in z napačno personalno prosvetno politiko. Zato je kategorična zahteva JUU, naj se učiteljstvu vrne stalnost, ker le

v tem primeru se bodo mogli povsem ohraniti moralni in pravni temelji pri učiteljskih premeštitvah, katere se bodo potem vršile le po prošnji, le v tem primeru se bo moglo učiteljstvo z vso svojo dušo in z vso ljubeznijo posvetiti poklicnemu delu.

V neposredni zvezi z učiteljsko stalnostjo je tudi disciplinski postopek, ki bi moral biti prirojen tako, da bi povsem ustrezal učiteljski stroki. S finančnim zakonom za leto 1936./37. je bil uveden za učiteljstvo nov disciplinski postopek, kateri pa predstavlja prav za prav le prikrivitev disciplinskega postopka za uradništvo notranje uprave tudi za naš stan. Ugotoviti je treba, da je učiteljska služba povsem drugačna od one političnega uradnika, in zato bi moral biti tudi disciplinski postopek povsem moden in sestavljen res tako, da bi v vsakem pogledu ustrezal učiteljevemu delu.

Drugo važno vprašanje personalne prosvetne politike je avtomatično napredovanje učiteljstva. Ta zahteva se pojavlja že od onega trenutka, ko je bilo tako napredovanje ukinjeno. V zadnjem času so bila tudi učiteljska mesta sistemizirana. Toda to ne more biti povod, da bi se ne mogla očuvati popolna objektivnost napredovanja. Ako je s sistemizacijo sestavljen tudi vrstni red, potem bi se morala tudi napredovanja vršiti le in edino na osnovi po vrstnem redu sestavljenih rangnih list. Toda temu ni tako!

Naše združenje je postavilo zahtevo, da naj učiteljstvo avtomatično napreduje, in to samo z ozirom na svojo upravičenost in delo v službi. Popolna objektivnost pri napredovanjih bo šele takrat mogoča, ko bo imelo učiteljstvo tudi pravico pritožbe, če bi se čutilo v kakem primeru zapostavljeno. Le na ta način bo postalo vse učiteljstvo enakopravno in le s tem se bo prenehal kvarni protekcionizem, in prenehala se bo demoralizacija učiteljstva z napredovanji. To je nujno potrebno, ako hočemo, da se zopet dvigne med učiteljstvom vera v objektivnost državne uprave in tudi vera v pravičnost in poštenje.

Draginski razredi

Praksa je pokazala, da je grupacija uradniških plač po draginskih razredih krivična. Kakor je znano, spadajo ban. mesta v I. drag. razr., sres. mesta v II. in vsi ostali kraji v III. drag. razred. V višjem drag. razredu je drag. doklada za 100 din večja, t. j. v II. za 100 din, v I. za 200 din od III. drag. razreda. Zakonodajalec je računal, da je življenje v mestu relativno dražje in je zato zvišal plačo. Pri podrobnih analizah vseh činiteljev, pa dobimo docela drugo sliko.

Prvič. Že ponovno je bilo pisano, da so deželni pridelki na mestnem trgu enako dragi, večkrat še cenejši kot na deželi. Znan mi je primer, da je hotel imeti kmet v okolici Maribora (15 km) za krompir, ki ga je ponujal nekemu učitelju, 50 % več kakor je bila dnevna cena na trgu. Omenjeni učitelj je kupil krompir od trgovca, t. j. skozi druge roke, in ga je dobil ceneje kakor če bi ga kupil neposredno od producenta-kmeta. Ako omilimo ta primer, pa še vedno drži trditev, da hoče kmet za svoje pridelke na vasi isto ceno, kakor je v mestu na trgu. Naj navedem še 2 primera. Kupoval sem hruške od nekega kočarja. Računal mi jih je po najvišji ceni na mariborskem trgu ter se izgovarjal nanj. Ko jih nisem hotel vzeti po ponujeni ceni, mi je rekel, da jih bo pač nesel v Maribor (45 km!) Od nekega drugega kmeta sem kupoval jabolka. Jaz sem jih moral plačati 25 p. dražje kakor je bila dnevna cena. Trdil je, da mora z vožnjo tudi nekaj zaslužiti in da jaz nisem »handlar«. (Sadnim trgovcem mora namreč pripeljati jabolka v kraj, katerega določi, ne da bi za vožnjo kaj dobil!) Po njegovem mnenju mora prekupčevalec zaslužiti, če pa kdo kupi zase, pa lahko dražje plača. Če vprašamo kmeta, zakaj moramo mi plačati dražje,

VSEBINA:

Povišanje naših prejemkov.

Koliko smo na boljšem?

Naše najaktualnejše zahteve.

Draginski razredi.

»Privranganec«.

Jasni se!

LISTEK: Razgovor z Angelom Cerkvenikom.

† Tovariš Ivo Trošt.

† Ančiču Josipu.

Splošne vesti. — Kaj vse pišejo o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU. — Učiteljski pravnik. — Naša gospodarska organizacija. — Učiteljska tiskarna. — Mladinska matica. — Stanovska organizacija JUU. — Novosti na knjižnem trgu.

oziroma zakaj se moramo ozirati na ceno na trgu, ko mora vendar v mestu plačati mitnino in izgubi z vožnjo mnogo časa, dobimo stereotipen odgovor, »da imajo gospod lepo plačo, da imajo gvišno 1000 din«. Vse take in slične manipulacije odpadejo v mestu. Tam je dnevna cena in po tej kupujejo mešani, s pripombo, da dnevno ceno ne dela nekaj kmetov, temveč konkurenčni trg. Na deželi treba dež. pridelke, ki so zaradi elementarnih nezdog uničeni, plačati 100 % dražje. Pri nas je letos krompir zaradi velikega vpliva vlage (ilovica) za 200—300 % dražji od lani (45 p = din 1,50 do 1,75). Na trgu je od din 0,75 do 1,50.

Drugič: Mleko. Pravijo, da je mleko na deželi cenejše. Poglejmo! Na deželi stane din 1,50, za isto ceno ga dobite v mestu, in vam ga še prinesejo na dom. Mleko je v mestu tudi pod kontrolo, na deželi ga morate kontrolirati sami — če morete in znate. V nekem kraju sem plačeval zanj 2 din, kljub temu da je bil kraj oddaljen 30 km od železnice. — In tako lahko greva, prijatelj, od pridelka do pridelka in malokateri je cenejši od istega na mestnem trgu, mnogo jih je celo dražjih.

Tretjič. Človek bi mislil, da bodo na deželi vsaj deželni pridelki cenejši kakor v mestu. Prepričali ste se, da temu ni tako. O industrijskih izdelkih pa naj navedem le nekaj primerov, da boste videli, v kako zavirljivem stališču smo na deželi. Naštel bom nekaj predmetov:

Vse vrste moke povprečno 50 p. več, t. j. 15 %.

Sladkor 1 din več, t. j. 5—7 %.

Kava 4—6 din več, t. j. 10 % itd.

Kupoval sem žično mrežo, za katero sem plačal 6 din več, t. j. 35 %, za neki drug predmet pa celo 33 din več, t. j. 63 %.

Četrtič. O manufakturi mi menda ni treba pisati. Kakšno blago in po kakih cenah ga dobimo, vedo vsi, ki so bili kdaj na deželi!

Petič. Ostanje samo še stanovanje. To je v mestu dražje. Toda zakaj? Zato, ker so mestna stanovanja — če so draga — higienična in relativno zdrava in dobra. Kakšna so na deželi? Tam »stanovanja« sploh ne dobite, temveč kvečjemu sobo, kuhinjo pa si morate deliti z gospodarjem. Jasno, da ne more gospodar za tako »stanovanje« zahtevati 300 din. In vendar stanejo na deželi 150 din. Vem za primer, kjer plačuje nekdo za 1 sobo, katero je gospodar oddelil s špansko steno, da je dobil še kuhinjo, reči in piši 300 din! Drug primer! Tovariš na vasi plača za 1 sobo, ki meri 6,5 m² — 120 din!, v sres. mestu pa za 2 sobno stanovanje s kuhinjo in pritliklinami 200 din! Stanovanja na deželi so grobokopi učit. zdravja; vlažne, neprežračene, z malimi zamreženimi okni opremljene luknje, kjer domujejo vlaga, tema in bolezen. Le čitajte kako umirajo učitelji!, čeprav imajo » $\frac{1}{2}$ leta počitnice«!

Kako pa je s hrano? Na deželi jo plačuje učitelj od 12 do 15 din. Tovariš v 30 km oddaljeni vasi plača 15 din in je: mleko, svinjsko meso, zelje, solato in mleko! Takih primerov lahko naveden še več! V mestu stane hrana v menzah 8—12 din in abonent ima še izbiro. Tako plača učitelj na deželi od 800 din plače 400—450 din za hrano, t. j. 50 % plače, v mestu pa od 900 oz. 1000 din 300—400 din, t. j. 30 %.

Povprečno lahko trdim, da je življenje na deželi prav tako drago kakor v mestu, včasih še dražje. Zato bi bilo potrebno, da bi se uradnikom na deželi dali isti prejemki kakor tovarišem v mestu, prav posebno še v Sloveniji, ki je najdražja banovina v državi. Posebno pa bi se morala posvečati pažnja letoviškim krajem, kjer je včasih življenje dražje kakor v mestih in vendar spadajo v III. drag. raz. Uradniki v takih krajih morajo plačevati vse po cenah, ki jih plačujejo bogati letoviščarji. Problem par excellence!

Ja...

„Privandranec“

»Privandranec!« Ta beseda je padla na učiteljstvo zelo močno poudarjena. Pričakovani smo jo kot logični zaključek za celo vrsto izpadov na naš stan. Na vse take in slične otroške poizkuse nismo nikdar odgovarjali in tudi tokrat živimo v upanju, da nam udrice ne bo škodoval. Živimo pač v času, ko so gotovi krogi napovedali učiteljstvu neizprosni boj in ko se mora ono boriti za svoje najprirodnejše pravice. Ker je pa boj brez vsakih stvarnih razlogov, je »privandranec« le izraz mržnje do našega stanu. Kaže nam nazorno, kako malo odgovornosti čutijo gotovi ljudje do svojega naroda in kako malenkostno je njih razumevanje za resnične narodove potrebe.

S »privandranecem« so hoteli učiteljski stan končno popolnoma ponižati, zbiti zadnje opore, ki bi ga zrušile z njegovih sedanjih trdnih položajev. Žalitev in obrekovanje učiteljeve osebnosti so prihranili kot zadnje in najuspešnejše sredstvo. Drugih nimajo več!

Da je bila beseda »privandranec« v tem primeru vzeta iz slovarja zaničevalnih izrazov z najgršimi nameni, je povsem jasno, in da pomeni grobo žalitev osebe, kakor tudi državnega nastavljenca, je tudi razumljivo. Da so jo pa njeni tvornici in iniciatorji uporabili samo za učiteljski stan, nam je razumljivo.

Učitelj med mladino in narodom; človek, ki mogoče edini v kraju dela za ljudstvo, je nevaren. V očeh naroda mu je zato treba zmanjšati ugled, saj je njegova vloga preveč odločilna in važna. Pod vsem tem zlonamer-nim prizadevanjem nasprotnikov se skriva dragoceno priznanje učiteljevega dela med narodom, priznanje, ki daje gotovim gospodom neprestano povod za izpade.

Učiteljstvo je mirno sprejemalo vse te napade, saj nanje ne more in ne sme odgovarjati. »Napredek in prosveta to naša bo osveta!« pravi Aškerc in tega načela se držimo tudi mi.

Da pa je »privandranec« v očeh javnosti še bolj klavna pojava, so mu naprtili še lažnivost. Verjeti se mu namreč ne sme ničesar in nezaupljiv moraš biti napram njemu!

Zakaj?

Iz kakšnih razlogov?

Kakor smo uvodoma ugotovili, je vse delo proti učiteljstvu le posledica mržnje do njega, oziroma do njegove odločilne vloge med ljudstvom. Zato je pri vsem tem toliko otipljive nesmiselnosti, da bi jo prav lahko časopisi priobčili pod rubriko »Vsak dan ena«.

Tako poročanje rodi kolikor toliko pri posameznikih odvrtno stališče proti učiteljstvu in ustvarja strupeno atmosfero med narodom. Kje naj le išče učiteljstvo moralne opore za svoje pošteno delo, ako mu skušajo omajati prav vse položaje in so se celo lotili njegove osebnosti?

Učiteljstvo ni nikdar klonilo pred takimi napadi in bo preskočilo tudi zadnji prepad, ki ga skušajo umetno napraviti med njim in narodom. Take gonje ga samo tesneje združujejo, nikdar ni bilo tako solidarno, kakor ravno sedaj. Vsi poizkusi, vnesti v njegove vrste razdor ali mu škodovati na ugledu, so se izjalovili. Njegovo delo je nad vsako politiko in zaupanje večine naroda v njegovo pomoč je le prevelika. »Privandrovstvo« mu zato ne more škodovati, kajti njegovo delo je nad vsako politiko in zaupanje večine naroda v njegovo pomoč je le prevelika. »Privandrovstvo« mu zato ne more škodovati, kajti njegovo delo je nad vsako politiko in zaupanje večine naroda v njegovo pomoč je le prevelika.

Jasni se!

(Po III. počitniškem pedagoškem tečaju Pedagoške centrale v Mariboru)

(Konec.)

»Mogoče se kdo čudi, da zavzemam danes drugačno stališče do strnjene pouka in računstva v sodobni šoli, kakor sem ga pred leti. Človek se razvija in dobiva drugačne poglede,« je nekako zaključil ravnatelj Franjo Fink svoja temeljita izvajanja o »novih poteh v začetnem računskem pouku«.

Postavil se je na stališče, da je strnjeni pouk podlaga sodobnemu računskemu pouku. Računsko pojmovanje in razumevanje je graditi na zakladu, ki ga učenec prinese s seboj. Za marsikoga je bila nova trditve, da dobi otrok prej in lažje pojem števil 2 in 3. pojem 1 šele pozneje kot podatek kontrasta. Otroci štejete smiselno in ne abstraktno. Tudi ne sega njegova številčna vrsta le do gotove meje, n. pr. 20, temveč mnogo delj, kakor daleč pač zna šteti (v čeških poskusnih šolah računajo do 100 in preko, a brez prehodov preko desetice). Predavatelj navaja po dr. Kollerju (Der neue Weg im ersten Rechenunterricht), ki je razširil delo Kühnla (Neubau des Rechenunterrichts), napake sedanjega računskega pouka: Ne ponazarjamo z umetnimi nazorili (simboli), temveč z resničnimi in stvarnimi predmeti! Pozabljamo, da je v otrocih neka sila, samodelavnost, ki jo je treba sprostiti, pozabljamo pa tudi, da otroci že poznajo številno vrsto. Najtežja je pa napaka, da združujemo preveč težko v eno časovno obdobje: pojem števila, obrazec in še

operacije s formulami. Te posamezne težkoče treba razčleniti, dati možnost razvoja. (Pojem enačbe, n. pr. $4 + 2 = 6$, šele v 4. mesecu).

Sodobno šolsko delo zahteva razumevanje, ne le dril, a danes ni v naših šolah ne drila in ne razumevanja.

Učitelj mešč. šole Janko Pirc je govoril o uporabi projektov v računskem pouku in o geometrijskem predočevanju kot nazorilu pri računskih operacijah. V prvem delu je vzporedil metodo problemov in metodo projektov. Metoda problemov se naslanja na miselno delo, znajti se v situaciji, naučiti otroka misliti, samostojno rešiti dano nalogo. Pobudo k mišljenju damo z vprašanjem, problemom. Računske uganke! Sumiranje raznih izkušenj usposablja učenca za računsko mišljenje. Nasprotno je pa metoda projektov produktivno delo. Delo organizirati, pričeti z uporabo in slediti produktivnosti šolskega dela. Ves pouk je skoncentriran na gotov objekt, zajame večje učne enote, a se v delu drobi prav za prav v posamezne probleme.

Zanimiva so bila izvajanja o uporabi geometrijskih oblik v računskem pouku kot ponazorilo. V stvarnih primerih je predavatelj prikazal, kako se ponazori velikost števil, razmerja, ulomke in posamezne operacije. Dajmo našemu šolskemu delu čim večjo pestrost in olajšajmo s tem delo učencem.

Nova gledanja v zemljepisnem pouku je prikazal učitelj mešč. šole Albert Zerjav s predavanjem Problemi gospodarske geografije ter njena didaktika. S svojimi izvajanja je naznačil bežen pregled šolske in znanstvene geografije. Dosedanje statično gledanje v zemljepisnem pouku se mora umakniti sodobnemu dinamičnemu dogajanju. Učitelj mora poznati strukturne posebnosti predmeta ter pravce ljudskih potreb, ki poudarjajo razne panoge iz področja geografije. Predavatelj je podal celoten sistem zemljepisne znanosti: od nauka o zemlji preko fizične geografije in biogeografije do antropogeografije (geopolitika, politična geografija, gospodarska in vojaška geografija). Posebej se je pomudil pri naših zemljepisnih učbenikih, kjer najdemo v veliki meri pokrajinske in nekaj suhoparnih podatkov. Manjkajo objektivni potopisi, gospodarski položaji, življenjske, politične in kulturne razmere, trgovina, nova raziskovanja in odkritja. Razni problemi, n. pr. problem gostote prebivalstva, notranja in zunanja emigracija našega naroda, itd., naj bi bili bolj poudarjeni. Podrobno je prikazal probleme gospodarske in ekonomske geografije z navedbo literature — posebno slovenske. Gospodarski zemljepis naj dobi v ljudski šoli, posebno v višji, svoj poudarjenejši not. Predavatelj prikaže razne delovne enote za pouk zemljepisa, n. pr.: Naša obleka: odkod dobivajo naše tvornice bombaž, zakaj se ljudje ne oblačijo več v domačo obleko, zakaj propada naša nar. noša, itd.

Dvorana učiteljske šole se je napolnila poslušalcev, ko so podajali poročila o »svojem poizkusnem delu in njegovih rezultatih« naših učiteljskih praktiki. Vsak dela v svojem pravcu v različnih danih pogojih. Eden s hribovske dvorazrednice z natrpanimi razredi, drugi z višje organizirane podeželske šole, a tretji s predmetne šole. Slučaj je nanesel da so vsi podali sliko iz višjih razredov. Mogoče bi bilo tu potrebno, pokazati delo vseh stopenj. Poročila so bila zanimiva zaradi tega, ker so predavatelji podali rezultate iz različnih krajev z različnimi prilikami, še zanimivejša pa je bilo osebno gledanje teh treh posameznikov na sodobno šolsko delo v duhu Gaudigove delovne šole, šolski upravitelj Jurančič Josip se zavzema za priložnostno svobodni strnjeni pouk, a učitelj Ledinek Miloš se bolj ogreva za vezan strnjeni pouk — življenjska okrožja.

Pričakovati je bilo, da se bo kdo oglašil in vzporedil tri različne struje ter skušal prikazane rezultate razčleniti in prikazati razliknost poti in pojmovanja sodobne šole, a obenem pri vseh treh prikazati edinstven cilj: pomagati mladini v sodobnem kaosu.¹

Prof. Gustav Šilih je na svojstven in pregleden način razvil »teorijo učnega postopka«, in to od učnih slik do strnjene pouka. Razčlenjajoč bistvo in potrebo zgradbe pouka je rekel: notranja zgradba učne enote nekako sliči zgradbi drame, metoda je notranja nužnost. V delu lahko prevladuje eden izmed treh bistvenih momentov: psihologizem, logizem ali sociologizem. Kateri naj prevladuje? Predavatelj stavi zahtevo, da »pravi pouk zahteva zgradbo, ki ustreza logični zgradbi snovi in šele v drugi vrsti ozir na otroka! Predavatelj je na primerih prikazal zgradbo učne enote pri vaznejših zastopnikih smeri učnega dela:

I. Herbartovci (Hertbart-Zeller-Rein) so postavili štiri, oz. pet stopenj dela (formalne

¹ Podrobno poročilo izide predvidoma v »Popotniku«.

stopnje) na osnovi asociacijske psihologije. Herbartovci so psihologi.

II. Scharrelmann (ca. 1912) normira svoje delo v smislu umetnostne struje v treh stopnjah oz. načelih: detajliranje, motiviranje in moderniziranje. Tudi psihologizem.

III. Gaudig poudarja v skupinskem delu svobodno duhovno dejavnost, kjer učitelj stavlja delovne cilje pouka. Gaudig in naslednik Scheibner poudarjata stvarno-logični moment učnega dela, kar kaže nekako oddaljevanje od čistega psihologizma.

IV. Dalton-plan poudarja svobodo dela v izbiri dela v okviru tedenske ali mesečne naloge s podrobnimi metodičnimi navodili. Delo se vrši v šolskih delavnicah-laboratorijih. Hiba Gaudigovcev je, da je socialni moment zastavljen, a individualizacija pritirana do viška. Češki reformator Prihoda pa nasproti temu stavlja zahtevo: individualizacija pouka in kolektivizacija vzgoje.

V. Od naših domačih je omenil prof. Demarina in učitelja Pavica kot izrazita psihologa. Pri našem pedagogu E. Vrancu je pa povedal: Psihologizma ni, upošteva stvarno-logični moment in psihološki stran. Nastopa nevarnost sociologizma. O strnjem pouku iznaša mišljenje, da to ne more biti metoda, temveč le gola razporeditev snovi. — »V vseh naših stremeljenjih in iskanjih nam mora biti vodilo, da spravimo v sklad stvarno-zakonitost snovi in vprašanje dece.«

Iz svojega dolgoletnega intenzivnega študija podeželja nam je podal šolski upravitelj Josip Jurančič vzroke »obubožanja širokih ljudskih plasti ter njega posledice za vzgojo.« Predavanje je prikazalo sliko današnjega podeželja — gospodarsko, socialno in etično — ter kako se ta izraža pri šolskem delu. Po karakterni označitvi kmetijskih prebivalcev poskušajo predavatelj prikazati vzroke. Dotakne se zgodovinskega razvoja človekovega gospodarstva: prehod od lovca do kmeta, življenje v srenjah (prakoletivju), nastanek podložništva, razvoj individualizma po franc. revoluciji, gospodarski liberalizem. Industrija se je zracionalizirala, mala kmetijska posest se ni mogla. Iz dobe zadruge in srenj kaže srbska narodna poezija visok ljudski etos. Neprestano nižanje cen kmetijskih proizvodov in nemogućnost človeku primernega življenja silijo kmetijskega človeka v nepoštenost, postaja spekulant in konjunkturist. Delo iz noči v noč ovira vzgojo otrok. Propadanje in obubožanje širokih kmetijskih plasti traja že 100 let in daje svojo noto karakterju, čustvu in morali kmetijskega človeka. Glavni vzrok je rastoče in danes do vrhunca pretirano nesorazmerje med visoko zracionalizirano industrijo in skrajno nerentabilno izrabo male kmetije.

Iz vrst tečajnikov se je iznesla želja, da bi naj bili bodoči tečaji zaokrožena celota tako, da bi se vsa predavanja stikala v neki osrednji točki, oz. izhajala iz osrednjega problema. V tem primeru bi bilo tudi idealno, da bi posamezni predavatelji pristostvovali celotnemu tečaju. Upamo, da bo do četrtega tečaja postala marsikatera misel, ki je bila izrečena na tečaju, v naši vzgojni in učni praksi tudi meso, oziroma vodilo in pomoč pri delu.

M. Ledinek.

Nalivna peresa najnovejšega sistema dobite po ugodnih cenah v Učiteljski knjižarni. Cene od 12 do 400 din.

Albert Širok:

Razgovor z Angelom Cerkvénikom

Po poklicu je Cerkvénik železniški uradnik. Potuje mnogo in potuje rad. Službeno in neslužbeno.

Pred dobrim mesecem se je še paril v polletnem Beogradu. Pred nekaj tedni si ga lahko srečal v vrvežu svetovne razstave v Parizu in ni še dobro pospravil kovčegov, že se spet odpravlja za nekaj tednov v Dubrovnik.

Zanj ni razdalj. Poznati vso srednjo Evropo in v njej vsa vlemesta: Rim, Dunaj, Berlin, London, Pariz.

Taki ljudje govorijo mnogo in samozavestno.

Kdor bi sodil po vsem tem, da je Cerkvénik nemiren bohemski tip, igrača čustvom, se moti. Ko ne potuje, je njegovo življenje dokaj enolično.

Ob sobotah ga srečaš v kavarni, v nedeljo gre v gledališče ali v kino, drugače je doma. Njegov urnik izgleda nekako takole: urad, obed, čitanje, radio, literarno delo... Od-mori so kratki.

Omamam se ne vda; ne pije in ne kadi. Le črno kavo ljubi, a to zelo. Čim močnejša je, tem rajši jo ima.

V soboto sem ga presenetil v kavarni: »Tvoj 'Ovčar Runo' je pravkar izšel.«

Odložil je liste in z veseljem segel po knjigi. Medtem, ko je listal po njej in pregledoval ilustracije, sem mu razodel, da bi rad napisal kratek razgovor za »Tovarišac«.

»Če je to nujno potrebno!« je rekel z nasmehom.

Natakar je prinesel črno kavo. Obrnil sem se do Cerkvénika in ko sem si prižgal cigareto, sem ga vprašal: »Povej mi kaj o svojem literarnem delu.«

Odložil je knjigo in se zamislil za trenutek.

»V knjigi so izšla tale moja dela: 'Očiščenje', 'Kdo je kriv?', 'Orači', 'Daj nam danes naš vsakdanji kruh' in 'Poslednji dnevi življenja'. Nekatere stvari so v dramatični obliki.

Angelo Cerkvénik.

Za oder sploh rad pišem. Nekaterim sem celo bolj znan kot avtor dram. V Ljubljani sta se uprizorili 'Greh', 'Roka pravice' v Mariboru pa so igrali: 'Očiščenje', 'Greh', 'V vrtincu' in 'Kdo je kriv?' Če dodam še, da je mnogo mojih krajskih stvari v prozi razmetanih po raznih listih in revijah, bi bilo povedano menda vse.

»Čul sem, da je izšlo nekaj tvojih del v prevodih.«

»Ena knjiga je izšla v hrvaščini pod naslovom 'Kroz rad', nekaj krajskih novel pa je prevedenih v bolgarščino in nemščino.«

»Kdaj in zakaj si se začel ukvarjati z mladinskim leposlovjem?«

Cerkvénik je popil požirek vode in je pripovedoval:

»Prve mladinske črtice in povesti sem objavil kot gimnazijec v dijaškem listu 'Naprijed', ki je izhajal v Zazinu. Da sem pisal tudi za 'Naš rod', tako več. — Zakaj sem se lotil mladinskega leposlovja? Na to vprašanje bi prav tako težko odgovoril, kakor na vprašanje: zakaj sem sploh začel pisati. Bistvo odgovora na to vprašanje daje nedvomno neobhodnost obstoja mladinskega leposlovja.«

Kavarna je medtem vsa oživila. Od miz je valovilo nerazložno, skoro prijetno žuborenje. Širil se je duh po kavi in tobaku. Dim se je dvigal v nemirnih kolobarjih pod strop, skriti ventilatorji so ga le še s težavo požirali. Cerkvénik se je ozrl po pisani družbi kavar-niških gostov. Nagnil sem se bliže k njemu:

»Kako si prišel do tega, da si se odločil napisati povest o psu?«

Zamislil se je. Začel je govoriti počasi, a se je kmalu razživel. »Človek piše o tistem, kar posebno intenzivno osvaja njegova čustva in njegovo miselnost. Do živali sem čutil vedno posebno ljubezen. Že kot otrok sem se čutil živalim, s katerimi sem prišel v dotiko, nekakšnega tovariša, skoraj bi rekel brata. Nikdar nisem mogel razumeti, zakaj se skuša človek tako ostro ločiti od živalskega in rastlinskega sveta ter od narave sploh. Vedno sem se čutil za droban delček narave, nikdar pa za bitje, ki stoji vzvišeno in vladarsko nad vso naravo. Na vsa bitja sem vedno gledal kot na bitja, ki prav tako ljubijo življenje, ki prav tako trpijo in hrepenijo, kakor jaz. Nikdar nisem mogel verjeti, da bi žival druga bitja v naravi zato, da bi jih človek bodisi zaradi zabave, bodisi zaradi strasti ali potrebe pokončaval.«

Med vsemi živalmi je pes človeku najbližji. Človek je spoznal psa bolje kot katero koli drugo žival. Prav tako tudi pes razume človeka bolj kot ga razumejo druge živali. Razumljivo je, zakaj se leposlovje ukvarja toliko vprav s psom.

Želja, napisati povest o psu, ki ga poznam prav dobro — saj imam že dolga leta doma psa, ki ga intenzivno opazujem — me je mikala že dolgo. Ta želja mi je postala nekaka

srčna potreba. Skratka: moral sem stvar napisati. Šele po tem delu sem se oddahnil.

Po dolgem opazovanju psa sem spoznal, da je dobro razvit in razumen pes po svojem značaju, po svoji življenjski radosti in po svoji razumni sposobnosti v mnogostem podobna veselemu, zdravemu, razposajenemu otroku. Zato sta si tudi pes in otrok skoraj vselej prav dobra tovariša in prijatelja. Menil sem torej, da bo povest otrokom ugajala, da jo bodo brali z veseljem, kajti v povesti bo našel marsikaj, kar je že sam opazoval pri domačem psu, drugim bo pa nudilo vsaj delno nadomestilo za tovarištvo, ki ga nekateri srečnejši lahko dejansko uživajo.«

Obmolnil je. Zunaj je začelo liti. Pri vratih so se pojavili novi gostje, poznalo se je že od daleč, da jim niti dežniki niso mnogo zalegli.

Cerkvénik je med njimi pozdravil znanca, nato je nadaljeval:

»Snov je vzeta iz resničnega življenja. Podobno odisejado je neki pes zares doživel. Tudi vse anekdote so povzete po resničnih dogodkih, le da se niso vršili tako lepo po redu kot v knjigi, kjer so zvezane v organsko celoto. Čut orientacije pri psu je nekaj čudovitega! Moja dognanja v tem pogledu so sad dolgega opazovanja psa. Da nisem bil na krivem potu, dokazuje tudi študija 'Orientierung und Richtungsvermögen' dr. Bostiana Schmidta v 8. številki letošnjega 'Kosmosa'.

Zanimive so razne pasme psov. Za junaka povesti pa sem vzel prav našega domačega taka zvanega ilirskega ovčarja, zato ker pretega po svoji lepoti, po svoji srčnosti in zvestobi vse druge tuje ovčarske pasme.«

Govorila sva še o tem in onem. Čas je naglo potekal. Kavarna se je začela počasi prazniti. Plačala sva tudi midva in sva šla.

Zunaj je bila že črna noč. Pravkar je prenehalo liti. Po razmočenih cestah so žarko odsevale električne luči.

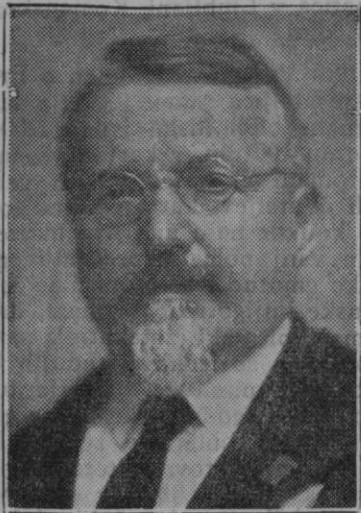
Nebo je bilo še vse črno, le tu pa tam so se začeli oblaki trgati. V globokih razpoklinah so zasijale zvezde tako živo in tako nizko, da bi lahko kar z roko segel po njih.

P. n. učiteljicam!

Kvalitetno delo in blago, najboljši kraj, lastna izdelava, blago in krzno direktno iz največjih tovarn, zaradi tega vam lahko nudi najlepše plašče najceneje, na mesečna odplačila le damska konfekcija

PAULIN, LJUBLJANA, KONGRESNI TRG 5

† Tovariš Ivo Trošt

V Ljubljani je 3. oktobra preminul šol. uprav. v p. tovariš Ivo Trošt, star 72 let.

Pokojni tovariš Trošt je bil vzoren učitelj, zaslužen javni delavec, pisatelj, ustanovitelj in vodja raznih kulturnih organizacij ter humanitarnih društev. Po rodu je bil Vipavac.

Po dovršenih učiteljskih študijah v Kopru je služboval kratko dobo v svoji rojstni dolini. Od tu se je preselil na Razdrto, pozneje pa v Tomišelj pri Ljubljani, kjer je ostal od 1909 do upokojitve 1925. Vse sposobnosti je posvetil pouku in vzgoji mladine ter izobrazbi naroda.

S svojo pridnostjo in vztrajnostjo ni ostal le v mejah tedanje šolske izobrazbe, ampak je to razširjeval ter se izpopolnjeval.

Ze kot učiteljski pisatelj se je poskušal v pisateljevanju, kar je nadaljeval tudi kot učitelj v vedno večjem obsegu in z večjo pisateljsko

dovršenoostjo. Kot mladinski pisatelj je sodeloval v »Vrtcu« in pozneje v »Zvončku«, a za obširnejšo javnost je pa priobčeval svoje dovršene pisateljske soise in povesti v »Domu in svetu«, »Ljubljanskem zvonu«, »Mohorjevi družbi«, »Slov. Matici«, Gabrškovski knjižnici. Bil je sodruidnik »Učit. tovariša« in dopisnik »Slov. naroda«. Neutrudno je delal in se žrtvoval za svoj učiteljski poklic, za napredek in izobrazbo naroda. Baval se je umno tudi z vrtnarstvom in sadjarstvom, gojil je tudi glasbo ter vodil razne zore. Ustanavljal in vodil je prosvetna in humanitarna društva, in ves svoj čas, vse svoje sposobnosti je žrtvoval v korist šole in v korist svojega naroda.

Za vse požrtvovalno delo in pridnost je prejel več priznanj in pohvalnih dekretov od nadrejenih šol. oblasti, a z najvišjega mesta pa častno odlikovanje.

Kot trdno značajan, dobrohoten, nesebičen svetovalec ljudstva, si je pridobil povsod njegovo zaupanje in spoštovanje. Vedno je užival tudi polno zaupanje svojih stanovskih tovarišev kot ljubezniv sovrstnik. Zato ga je pa učiteljstvo volilo tudi za svojega zastopnika v razne šolske in stanovske korporacije, kjer je po svojem značaju mirno in odločno zastopal interes učiteljskega stanu in zagovarjal napredek pouka in šole.

V torek 5. oktobra je nastopil tovariš Trošt svojo poslednjo pot. Kako je bil čislán in spoštovan, je pokazal tudi njegov pogreb, na katerem ga je spremljalo kljub slabemu vremenu in naliwu izredno veliko število njegovih znancev, prijateljev in stanovskih tovarišev od blizu in daleč, da mu izkažejo poslednjo počastitev in vzamejo zadnje slovo od njega.

Tovarišu Ivu Troštu bo ohranjen svetel spomin!

† Aničiču Josipu

Umr! je naš dragi, dobri tovariš Jožko!... Zaplapolala je večna žalost in zajokala so srca, ki so Te poznala...

Aničič Josip, šol. upravitelj pri Sv. Jakobu ob Savi, je bil rojen v Istri, kraju Matulje, dne 6. marca 1895. leta. Maturiral je na učiteljski v Kastavu, služboval nekaj časa v domačih krajih Istre, dokler ni bil poklican na italijansko bojišče, kot borec za pravico in svobodo svojega naroda in zemlje, ki jo je nad vse ljubil in jo učil ljubiti.

Po prevratu je odšel kot jugoslovanski častnik v Prekmurje, da bi branil severno mejo. Tam je ostal dolgo let in kmalu nato deloval tudi kot učitelj-vzgojitelj in narodni delavec. Odtod je prišel v Slovenijo. Služboval je v presrčni gorski vasi na Polšniku, kjer so ga ljudje zelo vzljubili in spoštovali ter mu ob poslednji poti izkazali slovo, kakršnega zmora edinole iskreno čuteč, preprost narod.

Tovariš.

Splošne vesti

ZAPUŠČANJE SLUŽBENEGA OKOLIŠA.

Lansko leto meseca oktobra je izdala kraljevska banska uprava odredbo ministrstva prosvete, ki je obravnavala bivanje učitelstva v okolišu njegovega službenega mesta. Določila te odredbe so bila taka, da so omejevala svobodo kretanja vsemu učitelstvu. S tem je bil najbrž pravi namen okrožnice povsem zatemnjen in do izraza so prišle predvsem ona določila, ki so nalagala vsem samskim učiteljem in učiteljicam brez izjeme dolžnost, stanovati v službenem okolišu; poročnim je bilo le pod gotovimi pogoji dovoljeno stanovati izven službenega okoliša; nadalje je bilo prepovedano učitelstvu tudi ob nedeljah in praznikih odstopati se iz službenega kraja, določeno pa tudi, da se je morala odredba prečitati krajevnim šolskim odborom.

Ta odredba je zelo prizadela veliko večino učitelstva tudi gmočno. Sekcija JUJ za dravsko banovino je naslovila na kraljevsko bansko upravo posebno vlogo, v kateri jo je prosila, da predlaga prosvetnemu ministrstvu korekturo odredbe.

Vprašanje odstranjevanja učitelstva iz službenega okoliša je sedaj po enem letu končno urejeno. V tem pogledu se je upoštevala prošnja naše sekcije. Izšel je »Pravilnik o dovoljevanju odsotstva učitelstva...«, katerega čl. 12. pravi doslovno sledeče:

»Božične in velikonočne počitnice, kakor tudi dnevi, ko na šoli ni pouka, veljajo za službene dneve. Med tem časom se smejo učitelji vseh šol, izvzemši starešine meščanskih, srednjih in srednjih strokovnih šol, oddaljevati in biti zunaj svojega službenega kraja; morajo pa dati svoj natančni naslov in se odzvati in priti v službeni kraj, če jih prosvetni oddelek banske uprave ali ministrstvo za prosveto pozove.«

Z določbo tega člena je učiteljstvo oproščeno vlaganja posebne prošnje, če se hoče ob nedeljah, praznikih ali drugih prostih dneh odstraniti iz službenega okoliša. Ni mu več potrebno kakršno koli dovoljenje, če hoče proste dni uporabiti po svoji preudarnosti in sme s prostim časom res samo razpolagati.

OPOZORILO.

Prvi letošnji številki »Popotnika« prilagamo položnice s prošnjo na vse šol. upravitelje(ice) ter na naročnike, da pravočasno, ako že ne takoj, nakažejo naročnino »Popotnika«, in to za tekoče šolsko leto in eventualne zaostanke iz prejšnjih let. Morebitne nedostanke naj cenj. naročniki takoj reklamirajo. V zvezi z odlokom kr. banske uprave IV. No. 2255/1 od 24. januarja 1936 je naročitev »Popotnika« obvezna za vse šole.

Uredba ministrstva prosvete o vzdrževanju ljudskih šol, ki je stopila v veljavo dne 10. septembra 1936 (Službeni list kr. banske uprave dravske banovine št. 76 z dne 19. septembra 1936), pa določa v čl. 9., da morajo upravne občine postaviti v svoje proračune potrebne kredite za poravnavo še neporavnanih obveznosti šolskih občin do vključno 1936/1937. leta. Ta določba je važna predvsem za one krajne šolske odbore, ki so na dolgu za naš list »Popotnik«. Zato naj zaostalo naročnino lista iz prejšnjih let priložijo prizadele šolske občine upravnim občinam, da jo te pravočasno vnesejo v svoj proračun, ako tega še niso storile. Na ta način bo vsa zaostala naročnina »Popotnika« najhitreje poravnana.

Uprava JUJ.

— Tiskarski skrat je v zadnjem poročilu spremenil Jaenschev ejdetski tip v Jacutschev (dr. Gogola, Karakterologija).

— Iz Slovenske šolske Matice. Zadnje čase prihajajo na šolsko Matico pisma, v katerih se Matica naproša, naj pošlje na ta ali oni naslov knjige za l. 1936. Da ne bo nepotrebnih pisarij, se sporoča prizadetim tem potom, da je Zbornik za l. 1936. popolnoma razprodan in da sta naročnikom na razpolago samo še Vrančeva in Finkova knjiga. Člani, t. j. vsi tisti, ki so se Matici pravočasno priglasili in tudi plačali letno članarino, so prejeli vse tri knjige za din 30.—, ne velja pa ta cena za one, ki se sedaj priključujejo, ker te vendar ne moremo smatrati za člane Matice. Vsi ti dobe Vrančeve »Osnove strnjene pouka« za knjigarniško ceno 40 din,

Finkovo knjigo za 12 din, torej obe knjigi za 52 din, kateremu znesku naj dodajo še 2 din za poštne stroške, torej skupno 54 din. Knjigi je naročiti v knjigarni Učiteljske tiskarne ali pa pri Šolski Matici. Pripominja se še, da se na naročila brez vposlanega denarja ne moremo ozirati. Pošljite denar potem poštne položnice, ki jo dobite za 25 par pri vsakem poštnem uradu. Štev. čekovnega računa Slovenske šolske Matice je: 11.306.

Blagajnik.

— Vranc-Dolganov »Koncentracijski načrt letnih delovnih enot« izide v Učiteljski tiskarni, kakor hitro bo došlo dovolj prednaročil. Pošljite čimprej prijave, da bodo načrti lahko čimprej natiskani.

— Razvitje prapora PJS. Na drž. narodni šoli v Vodichah je 9. oktobra tamonjši Podmladek JS razvil svoj prapor. Z lepim predhodnim nagovorom ga je blagoslovil domači župnik g. Peter Janc. Praporu je kumovala veleposestnikova soproga ga. Marija Tavčarjeva. Mladina je prepevala in deklamirala. Govoril je na slavnosti tudi glavni tajnik

PJS, učitelj Viktor Pirnat iz Ljubljane. Pred razvitjem prapora je mladina na šolskem vrtu vsadila spominsko lipo. Vso pomembno slavnost je zasnoval in odlično izpeljal šolski upravitelj g. Alfonz Zavrnšnik.

— Za razredno čtivo v višjih razredih ljudskih šol uporabljajte mladinske izdaje naših klasikov. S tem čtivom posebno utrjujete pouk iz slovnstva. Radi izredno nizkih cen si lahko naroči: 1. razred n. pr. Levstika, 2. Slomška, 3. Stritarja, 4. n. pr. Trdino ali Kroniko, itd., pa si potem med seboj zamenjujejo. Poskusite, mladina bo imela s tem veselje, dosegli boste dobre uspehe.

— Sekcija Podmladka Jadranske straže je te dni razposlala svojo prvo letošnjo okrožnico na vse šole, kjer je obstojal PJS. Vsa p. n. šolska upravitelstva najljubneje naproša, naj okrožnico sprejmejo in jo izročijo poverjeniku PJS na šoli! Nobena šola naj okrožnice ne zavrne, četudi trenutno nima PJS. Naproša se, naj ga skuša znova obnoviti! Sekcija PJS v Ljubljani jim je z vsem vedno na razpolago.

Kaj vse pišejo o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUJ

— I Zahtevo po učiteljski stalnosti in vzroke za to citira iz »Učit. tovariša« »Slovenska beseda« od 8. X., ki dodaja sledeči komentar: Temu nimamo dodati nič drugega, kakor da novi prosvetni minister gornje razloge osvoji in jih iznese v ministrskem svetu. Če jih bo potem še uresničil v naši praktični prosvetni politiki, bo žel neveljavno slavo in zahvalo vsega učiteljskega stanu in vseh staršev šoloobveznih otrok.

— I Učiteljski klub JRZ. »Slovenec«, 10. X., piše: Učitelji resavskega okraja v Srbiji so ustanovili učiteljski klub JRZ za predsednika je izvoljen šolski nadzornik Dimitrij Popović. Klub šteje 24 članov.

Najnovejši vzorci

za jesenske plašče

ravnokar prispeli.

Bogata izbira

A. & E. Skabernè, Ljubljana

— I V anketi o slovenskem šolstvu, ki jo prinaša »Slovenec« od 10. X., piše neki posestnik: Otroci, ki nima nikogar, ki bi se brigal za njegov šolski napredek, se zna komaj podpisati, ko gre zadnjič iz šole. Saj se pa tudi lahko, ko ga učitelj ne vidi vsega skupaj skoraj 180 dni v letu. Vedno se najde kakšen vzrok: učiteljsko zborovanje, bolezen, izleti, proslave itd. Tako na ljudski šoli.

Ljudska šola naj se izpremeni tako, da bo nižja ljudska šola.

Kadar pridete v Ljubljano, se zglaste pri občeznani manufakturni veletrgovini

R. MIKLAUC „Pri škofu“
Lingarjeva ulica — Pred škofijo,

kjer boste našli veliko izbiro blaga za moške in damske obleke po izredno ugodnih cenah
Ne pozabite: R. Miklauc, Ljubljana

Učiteljski pravnik

— Š Tablice »Moji prejemki« dobite na prvem zborovanju. Ker so tablice lanske izdaje, Vas prosim, popravite na njih letnico v »1937/38«. — Tablica, spopolnjena s prejemki od septembra 1937 dalje, vam pokaže dejanski povisek prejemkov po novi uredbi, spopolnjena z datumom zadnjega napredovanja, Vas pa opozori, ali javite v tem letu povisek, odnosno ali zaprosite za napredovanje.

Naša gospodarska organizacija

— g Učiteljski dom v Mariboru. Za »Lukmanov kamen« so nadalje darovali: Št. Blažič, učit., Studenci, 50 din; Krožek upok. učitelstva v Mariboru ob priliki mesečnega sestanka dne 7. oktobra, 155 din (nabrala tovariša Ogorelec in Purkhart). Prav iskrena zahvala! M. Kožuh, blagajnik.

Učiteljska tiskarna

— t Za šolske in druge knjižnice nudi Učiteljska tiskarna bogato izbiro mladinskih in drugih knjig po izredno znižanih cenah. Preglejte katalog Učiteljske tiskarne in izberite potrebno za popolnitev knjižnic.

— t Kraljevska banska uprava je izdala odlok, da smejo nakupovati šole pri vseh knjigarnah in trgovcih. To je že prej odločilo ministrstvo prosvete, kar smo objavili v »Učiteljskem tovarišu«. Poslužujte se Učiteljske tiskarne.

— t Učiteljice ročnih del dobe vse tu-in inozemske liste za ročna dela v Učiteljski tiskarni. Oglejte si ob priliki bogato izbiro.

— t Najnovejša pridobitev je dobro nalivno pero, ki je potrebno vsakomur. Velika izbira v Knjigarni Učiteljske tiskarne.

— t Člani nabavljalne zadrugé imajo v Učiteljski tiskarni popust. Starši, poslužite se te ugodnosti.

— t Tovariši! Zdaj bo najprimernejša prilika, da pristopite kot zadrugniki k Učiteljski tiskarni in plačate delež ter s tem ustrezete sklepu banovinske skupščine. Kdor član JUJ — ta zadrugnik.

— t Naklada »Ročnega kataloga« je omejena. Naročite čimprej, da zaloga ne poide. Noben učitelj ne more biti brez te, ne samo za šolo, ampak tudi za učitelje važne knjižnice z mnogimi življenjsko važnimi zadevami. Cena v platno vezani knjižnici s katalogom je 17 din, brez koledarja pa samo 8 din.

— t Učitelji kmetško-nadaljevalnih šol, ne zamudite lepe prilike in naročite bogato ilustrirano, vezano knjigo Belletovo »Sadjarstvo«, za znižano ceno 20 din. Naroča se v Učiteljski knjigarni v Ljubljani ali pri podružnici v Mariboru. Lepa knjiga bo vašim učencem najboljši priročnik pri pouku iz sadjarstva.

„Privandranec“

»Privandranec!« Ta beseda je padla na učiteljstvo zelo močno poudarjena. Pričakovali smo jo kot logični zaključek za celo vrsto izpadov na naš stan. Na vse take in slične otroške poizkuse nismo nikdar odgovarjali in tudi tokrat živimo v upanju, da nam udarec ne bo škodoval. Živimo pač v času, ko so gotovi krogi napovedali učiteljstvu neizprosni boj in ko se mora ono boriti za svoje najprirodnejše pravice. Ker je pa boj brez vsakih stvarnih razlogov, je »privandranec« le izraz mržnje do našega stanu. Kaže nam nazorno, kako malo odgovornosti čutijo gotovi ljudje do svojega naroda in kako malenkostno je njih razumevanje za resnične narodove potrebe.

S »privandranecem« so hoteli učiteljski stan končno popolnoma ponižati, zbiti zadnje opore, ki bi ga zrušile z njegovih sedanjih trdnih položajev. Žalitev in obrekovanje učiteljeve osebnosti so prihranili kot zadnje in najuspešnejše sredstvo. Drugih nimajo več!

Da je bila beseda »privandranec« v tem primeru vzeta iz slovarja zaničevalnih izrazov z najgostejšimi nameni, je povsem jasno, in da pomeni grobo žalitev osebe, kakor tudi državnega nastavljenca, je tudi razumljivo. Da so jo pa njeni tvorci in iniciatorji uporabili samo za učiteljski stan, nam je razumljivo.

Učitelj med mladino in narodom; človek, ki more edini v kraju dela za ljudstvo, je nevaren. V očeh naroda mu je zato treba zmanjšati ugled, saj je njegova vloga preveč odločilna in važna. Pod vsem tem zlonamerim prizadevanjem nasprotnikov se skriva dragoceno priznanje učiteljevega dela med narodom, priznanje, ki daje gotovim gospodom neprestano povod za izpade.

Učiteljstvo je mirno sprejemalo vse te napade, saj nanje ne more in ne sme odgovarjati. »Napredek in prosveta to naša bo osveta!« pravi Aškerc in tega načela se držimo tudi mi.

Da pa je »privandranec« v očeh javnosti še bolj klavarna pojava, so mu naprtli še lažnivost. Verjeti se mu namreč ne sme ničesar in nezaupljiv moraš biti napram njemu! Zakaj?

Iz kakšnih razlogov?

Kakor smo uvodoma ugotovili, je vse delo proti učiteljstvu le posledica mržnje do njega, oziroma do njegove odločilne vloge med ljudstvom. Zato je pri vsem tem toliko otipljive nesmiselnosti, da bi jo prav lahko časopisi priobčili pod rubriko »Vsak dan ena«.

Tako poročanje rodi kolikor toliko pri posameznikih odvrtno stališče proti učiteljstvu in ustvarja strupeno atmosfero med narodom. Kje naj le išče učiteljstvo moralne opore za svoje pošteno delo, ako mu skušajo omajati prav vse položaje in so se celo lotili njegove osebne časti?

Učiteljstvo ni nikdar klonilo pred takimi napadi in bo preskočilo tudi zadnji prepad, ki ga skušajo umetno napraviti med njim in narodom. Take gonje ga samo tesneje združujejo, nikdar ni bilo tako solidarno, kakor ravno sedaj. Vsi poizkusi, vnesti v njegove vrste razdor ali mu škodovati na ugledu, so se izjalovili. Njegovo delo je nad vsako politiko in zaupanje večine naroda v njegovo pomoč je le prevelika. »Privandrovstvo« mu zato ne more škodovati, škodovalo bo le kvečjemu tistim, ki so se postavili na položaje naših sodnikov in krvnikov!

Jasni se!

(Po III. počitniškem pedagoškem tečaju Pedagoške centrale v Mariboru)

(Konec.)

»Mogoče se kdo čudi, da zavzemam danes drugačno stališče do strnjene pouka in računstva v sodobni šoli, kakor sem ga pred leti. Človek se razvija in dobiva drugačne poglede,« je nekako zaključil ravnatelj Franjo Fink svoja temeljita izvajanja o »novih poteh v začetnem računskem pouku«.

Postavil se je na stališče, da je strnji pouk podlaga sodobnemu računskemu pouku. Računsko pojmovanje in razumevanje je graditi na zakladu, ki ga učenec prinese s seboj. Za marsikoga je bila nova trditev, da dobi otrok prej in lažje pojem števil 2 in 3. pojem 1 šele pozneje kot podatek kontrasta. Otroci šteje smiselno in ne abstraktno. Tudi ne sega njegova številčna vrsta le do gotove meje, n. pr. 20, temveč mnogo delj, kakor daleč pač zna šteti (v čeških poskusnih šolah računajo do 100 in preko, a brez prehodov preko desetice). Predavatelj navaja po dr. Kollerju (Der neue Weg im ersten Rechenunterricht), ki je razširil delo Kühnla (Neubau des Rechenunterrichts), napake sedanjega računskega pouka: Ne ponazorimo z umetnimi nazorili (simboli), temveč z resničnimi in stvarnimi predmeti! Pozabljamo, da je v otrocih neka sila, samodelavnost, ki jo je treba sprostiti, pozabljamo pa tudi, da otroci že poznajo številno vrsto. Najtežja je pa napaka, da združujemo preveč težko v eno časovno obdobje: pojem števila, obrazec in še

operacije s formulami. Te posamezne težkoče treba razčleniti, dati možnost razvoja. (Pojem enačbe, n. pr. $4 + 2 = 6$, šele v 4. mesecu.)

Sodobno šolsko delo zahteva razumevanje, ne le dril, a danes ni v naših šolah ne drila in ne razumevanja.

Učitelj mešč. šole Janko Pirc je govoril o uporabi projektov v računskem pouku in o geometrijskem predočavanju kot nazorilu pri računskih operacijah. V prvem delu je vzporedil metodo problemov in metodo projektov. Metoda problemov se naslanja na miselno delo, znajti se v situaciji, naučiti otroka misliti, samostojno rešiti dano nalogo. Pobudo k mišljenju damo z vprašanjem, problemom. Računske uganke! Sumiranje raznih izkušenj usposablja učenca za računsko mišljenje. Nasprotno je pa metoda projektov produktivno delo. Delo organizirati, prirediti z uporabo in slediti produktivnosti šolskega dela. Ves pouk je skoncentriran na gotov objekt, zajame večje učne enote, a se v delu drobi prav za prav v posamezne probleme.

Zanimiva so bila izvajanja o uporabi geometrijskih oblik v računskem pouku kot ponazorilu. V stvarnih primerih je predavatelj prikazal, kako se ponazori velikost števil, razmerja, ulomke in posamezne operacije. Dajmo našemu šolskemu delu čim večjo pestrost in olajšajmo s tem delo učencem.

»V knjigi so izšla tale moja dela: 'Očiščenje', 'Kdo je kriv?', 'Orači', 'Daj nam danes naš vsakdanji kruh', 'Poslednji dnevi življenja'. Nekateri stvari so v dramatični obliki.

Angelo Cerkenik.

Za oder sploh rad pišem. Nekaterim sem celo bolj znan kot avtor dram. V Ljubljani sta se uprizorili 'Greh', 'Roka pravice', v Mariboru pa so igrali: 'Očiščenje', 'Greh', 'V vrtincu' in 'Kdo je kriv?' Če dodam še, da je mnogo mojih krajših stvari v prozi razmetanih po raznih listih in revijah, bi bilo povedano menda vse.

»Čul sem, da je izšlo nekaj tvojih del v prevodih.«

»Ena knjiga je izšla v hrvaščini pod naslovom 'Kroz rad', nekaj krajših novel pa je prevedenih v bolgarščino in nemščino.«

»Kdaj in zakaj si se začel ukvarjati z mladinskim leposlovjem?«

Cerkenik je popil požirek vode in je pripovedoval:

Nova gledanja v zemljepisnem pouku je prikazal učitelj mešč. šole Albert Zerjav s predavanjem Problemi gospodarske geografije ter njena didaktika. S svojimi izvajanjem je naznačil bežen pregled šolske in znanstvene geografije. Dosedanje statično gledanje v zemljepisnem pouku se mora umakniti sodobnemu dinamičnemu dogajanju. Učitelj mora poznati strukturne posebnosti predmeta ter pravce ljudskih potreb, ki poudarjajo razne panoge iz področja geografije. Predavatelj je podal celoten sistem zemljepisne znanosti: od nauka o zemlji preko fizične geografije in biogeografije do antropogeografije (geopolitika, politična geografija, gospodarska in vojaška geografija). Posebej se je pomudil pri naših zemljepisnih učbenikih, kjer najdemo v veliki meri pokrajinoopisje in nekaj suhoparnih podatkov. Manjkajo objektivni potopisi, gospodarski položaji, življenjske, politične in kulturne razmere, trgovina, nova raziskovanja in odkritja. Razni problemi, n. pr. problem gostote prebivalstva, notranja in zunanja emigracija našega naroda, itd., naj bi bili bolj poudarjeni. Podrobno je prikazal probleme gospodarske in ekonomske geografije z navedbo literature — posebno slovenske. Gospodarski zemljepis naj dobi v ljudski šoli, posebno v višji, svoj poudarjenejši not. Predavatelj prikaže razne delovne enote za pouk zemljepisa, n. pr.: Naša obleka: odkod dobivajo naše tvornice bombaž, zakaj se ljudje ne oblačijo več v domačo obleko, zakaj propada naša nar. noša, itd.

Dvorana učiteljske šole se je napolnila poslušalcev, ko so podajali poročila o »svojem poizkusnem delu in njegovih rezultatih« naši učiteljski praksi. Vsak dela v svojem pravcu v različnih danih pogojih. Eden s hribovske dvorazrednice z natrpanimi razredi, drugi z višje organizirane podeželske šole, a tretji s predmestne šole. Slučaj je nanesele da so vsi podali sliko iz višjih razredov. Mogoče bi bilo tu potrebno, pokazati delo vseh stopenj. Poročila so bila zanimiva zaradi tega, ker so predavatelji podali rezultate iz različnih krajev z različnimi prilikami, še interesnejše pa je bilo osebno gledanje teh treh posameznikov na sodobno šolsko delo v duhu Gaudigove delovne šole, šolski upravitelj Jurančič Josip se zavzema za priložnostno svobodni strnji pouk, a učitelj Ledinek Miloš se bolj ogreva za vezan strnji pouk — življenjska okrožja.

Pričakovati je bilo, da se bo kdo oglašil in vzporedil tri različne struje ter skušal prikazane rezultate razčleniti in prikazati različnost poti in pojmovanja sodobne šole, a obenem pri vseh treh prikazati edinstven cilj: pomagati mladini v sodobnem kaosu.¹

Prof. Gustav Šilih je na svojstven in pregleden način razvil »teorijo učnega postopka«, in to od učnih slik do strnjene pouka. Razčlenjajoč bistvo in potrebo zgradbe pouka je rekel: notranja zgradba učne enote nekako sliči zgradbi drame, metoda je notranja nujnost. V delu lahko prevladuje eden izmed treh bistvenih momentov: psihologizem, logicizem ali sociologizem. Kateri naj prevladuje? Predavatelj stavi zahtevo, da »pravi pouk zahteva zgradbo, ki ustreza logični zgradbi snovi in šele v drugi vrsti ozir na otroka«. Predavatelj je na primerih prikazal zgradbo učne enote pri vaznejših zastopnikih smeri učnega dela:

I. Herbartovci (Herbart-Zeller-Rein) so postavili štiri, oz. pet stopenj dela (formalne

¹ Podrobno poročilo izide predvidoma v »Potopniku«.

stopnje) na osnovi asociacijske psihologije. Herbartovci so psihologi.

II. Scharrelmann (ca. 1912) normira svoje delo v smislu umetnostne struje v treh stopnjah oz. načelih: detajliranje, motiviranje in moderniziranje. Tudi psihologizem.

III. Gaudig poudarja v skupinskem delu svobodno duhovno dejavnost, kjer učitelj stavlja delovne cilje pouka. Gaudig in naslednik Scheibner poudarjata stvarno-logični moment učnega dela, kar kaže nekako oddaljevanje od čistega psihologizma.

IV. Dalton-plan poudarja svobodo dela v izbiri dela v okviru tedenske ali mesečne naloge s podrobnimi metodičnimi navodili. Delo se vrši v šolskih delavnicah-laboratorijih. Hiba Gaudigovcev je, da je socialni moment zastavljen, a individualizacija pritirana do viška. Češki reformator Prihoda pa nasproti temu stavlja zahtevo: individualizacija pouka in kolektivizacija vzgoje.

V. Od naših domačih je omenil prof. Demarina in učitelja Paviča kot izrazita psihologa. Pri našem pedagogu E. Vrancu je pa povedal: Psihologizma ni, upošteva stvarno-logični moment in psihološko stran. Nastopa nevarnost sociologizma. O strnjem pouku iznaša mišljenje, da to ne more biti metoda, temveč le gola razporeditev snovi. — »V vseh naših stremiljnih in iskanjih nam mora biti vodilo, da spravimo v sklad stvarno-zakonitost snovi in vprašanje dece.«

Iz svojega dolgoletnega intenzivnega študija podeželja nam je podal šolski upravitelj Josip Jurančič vzroke »obubožanja širokih ljudskih plasti ter njega posledice za vzgojo«. Predavanje je prikazalo sliko današnjega podeželja — gospodarsko, socialno in etično — ter kako se ta izraža pri šolskem delu. Po karakterni označbi kmetskih prebivalcev poskuša predavatelj prikazati vzroke. Dotakne se zgodovinskega razvoja človekovega gospodarstva: prehod od lovca do kmeta, življenje v srenjah (prakoletivu), nastanek podložništva, razvoj individualizma po franc. revoluciji, gospodarski liberalizem. Industrija se je zracionalizirala, mala kmetska posest se ni mogla. Iz dobe zadruge in srenj kaže srbska narodna poezija visok ljudski etos. Neprestano nižanje cen kmetijskih proizvodov in nemogućnost človeku primerne življenja silijo kmetskega človeka v nepoštenost, postaja spekulant in konjunkturist. Delo iz noči v noč ovira vzgojo otrok. Propadanje in obubožanje širokih kmetijskih plasti traja že 100 let in daje svojo noto karakterju, čustvu in morali kmetskega človeka. Glavni vzrok je rastoče in danes do vrhunca pretirano nesorazmerje med visoko zracionalizirano industrijo in skrajno nerentabilno izrabo male kmetije.

Iz vrst tečajnikov se je iznesla želja, da bi naj bili bodoči tečaji zaokrožena celota tako, da bi se vsa predavanja stikala v neki osrednji točki, oz. izhajala iz osrednjega problema. V tem primeru bi bilo tudi idealno, da bi posamezni predavatelji pristopovali celotnemu tečaju. Upamo, da bo do četrtega tečaja postala marsikatera misel, ki je bila izrečena na tečaju, v naši vzgojni in učni praksi tudi meso, oziroma vodilo in pomoč pri delu.

M. Ledinek.

Nalivna peresa najnovejšega sistema dobite po ugodnih cenah v Učiteljski knjižarni. Cene od 12 do 400 din.

Albert Širok:

Razgovor z Angelom Cerkenikom

Po poklicu je Cerkenik železniški uradnik. Potuje mnogo in potuje rad. Službeno in neslužbeno.

Pred dobrim mesecem se je še paril v poletnem Beogradu. Pred nekaj tedni si ga lahko srečal v vrvežu svetovne razstave v Parizu in ni še dobro pospravil kovčegov, že se spet odpravlja za nekaj tednov v Dubrovnik.

Zanj ni razdalj. Poznati vso srednjo Evropo in v njej vsa vlemesxa: Rim, Dunaj, Berlin, London, Pariz.

Taki ljudje govorijo mnogo in samozavestno.

Kdor bi sodil po vsem tem, da je Cerkenik nemiren bohemski tip, igrača čustvom, se moti. Ko ne potuje, je njegovo življenje dokaj enolično.

Ob sobotah ga srečaš v kavarni, v nedeljo gre v gledališče ali v kino, drugače je doma. Njegov urnik izgleda nekako takole: ura, obed, čitanje, radio, literarno delo... Odmore so kratki.

Omamam se ne vdaja; ne pije in ne kadi. Le črno kavo ljubi, a to zelo. Čim močnejša je, tem rajši jo ima.

V soboto sem ga presenetil v kavarni: »Tvoj 'Ovčar Runo' je pravkar izšel.«

Odložil je liste in z veseljem segel po knjigi. Medtem, ko je listal po njej in pregledoval ilustracije, sem mu razodel, da bi rad napisal kratek razgovor za »Tovariša«.

»Če je to nujno potrebno!« je rekel z nasmehom.

Natakar je prinesel črno kavo. Obrnil sem se do Cerkenika in ko sem si prižgal cigareto, sem ga vprašal: »Povej mi kaj o svojem literarnem delu.«

Odložil je knjigo in se zamislil za trenutek.

srčna potreba. Skratka: moral sem stvar napisati. Šele po tem delu sem se oddahnil.

Po dolgem opazovanju psa sem spoznal, da je dobro razvit in razumen pes po svojem značaju, po svoji življenjski radosti in po svoji razumski sposobnosti v mnogočem podoben veselemu, zdravemu, razposajenemu otroku. Zato sta si tudi pes in otrok skoraj vselej prav dobra tovariša in prijatelja. Menil sem torej, da bo povest otrokom ugajala, da jo bodo brali z veseljem, kajti v povesti bo našel marsikaj, kar je že sam opazoval pri domačem psu, drugim bo pa nudilo vsaj delno nadomestilo za tovarištvo, ki ga nekateri srečnejši lahko dejansko uživajo.

Obmolnil je. Zunaj je začelo liti. Pri vratih so se pojavili novi gostje, poznalo se je že od daleč, da jim niti dežniki niso mnogo zalegli.

Cerkenik je med njimi pozdravil znanca, nato je nadaljeval:

»Snov je vzeta iz resničnega življenja. Podobno odisejado je neki pes zares doživel. Tudi vse anekdote so povzete po resničnih dogodkih, le da se niso vršili tako lepo po redu kot v knjigi, kjer so zvezane v organsko celoto. Čut orientacije pri psi je nekaj čudovitega! Moja dognanja v tem pogledu so sad dolgega opazovanja psa. Da nisem bil na krivem potu, dokazuje tudi študija 'Orientierung und Richtungsvermögen' dr. Bostiana Schmidta v 8. številki letošnjega 'Kosmosa'.

Zanimive so razne pasme psov. Za junaka povesti pa sem vzel prav našega domačega teka zvanega ilirskega ovčarka, zato ker pretega po svoji lepoti, po svoji srčnosti in zvestobi vse druge tuje ovčarske pasme.«

Govorila sva še o tem in onem. Čas je naglo potekal. Kavarna se je začela počasi prazniti. Plačala sva tudi midva in sva šla.

Zunaj je bila že črna noč. Pravkar je prenehalo liti. Po razmočenih cestah so žarko odsevale električne luči.

Nebo je bilo še vse črno, le tu pa tam so se začeli oblaki trgati. V globokih razpoklinah so zasijale zvezde tako živo in tako nizko, da bi lahko kar z roko segel po njih.